

Алан Аксельрод

ВІНСТОН ЧЕРЧИЛЬ, СЕО

25 УРОКІВ ЛІДЕРСТВА ДЛЯ БІЗНЕСУ

З англійської переклад Євген Мірошниченко

Київ
BOOKSHEF
2020

[Купить книгу на сайте kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ЗМІСТ

Вступ. ЖИТТЯ ЛІДЕРА.....	9
УРОК 1. ЗАВЖДИ СМАКУЙТЕ НЕБЕЗПЕКУ	39
УРОК 2. ОПЕРУЙТЕ РЕАЛЬНІСТЮ	49
УРОК 3. БУДЬТЕ КОВАЛЕМ СВОГО ЩАСТЯ.....	56
УРОК 4. ПРОГРАВАЙТЕ Й УЧІТЬСЯ	68
УРОК 5. Є РОБОТА — РОБІТЬ ЇЇ.....	82
УРОК 6. ПОБАЧТЕ НА ВЛАСНІ ОЧІ	92
УРОК 7. БУДЬТЕ СПРАВЕДЛИВИМ.....	98
УРОК 8. ПРОВодЬТЕ МЕЖУ	103
УРОК 9. НІКОЛИ НЕ ВДЯГАЙТЕ ЧУЖОГО КАПЕЛЮХА	115
УРОК 10. КАЖІТЬ ПРАВДУ ВЛАДІ.....	125
УРОК 11. ОРІЄНТУЙТЕСЯ ЗА ВЛАСНИМ КОМПАСОМ	140
УРОК 12. НЕ ТОРГУЙТЕСЯ З ТИРАНОМ.....	153
УРОК 13. ПРИЙМІТЬ НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ	160

УРОК 14. ДАЙТЕ ЛЮДЯМ ПОЧЕСНУ МОЖЛИВІСТЬ ЖЕРТВУВАТИ.....	167
УРОК 15. ХАЙ ТРУДНОЩІ ЙДУТЬ ВАМ НА КОРИСТЬ.....	180
УРОК 16. ПРАВИЛЬНО ОЦІНЮЙТЕ ЗАГРОЗИ.....	197
УРОК 17. ТВЕРДЕ ДНО — МІЦНЕ ПІДҐРУНТЯ ДЛЯ ВИЩИХ ЦІННОСТЕЙ	209
УРОК 18. ВІДТОЧУЙТЕ МИСТЕЦТВО РОБОТИ З СОВІСТЮ	219
УРОК 19. НЕ КОРИТЬСЯ.....	226
УРОК 20. ВІТАЙТЕ ТРУДНОЩІ, ВБАЧАЮЧИ В НИХ МОЖЛИВОСТІ	239
УРОК 21. ПОКАЗУЙТЕ ПЕРСПЕКТИВУ, ВСТАНОВЛЮЙТЕ ПРІОРИТЕТИ.....	245
УРОК 22. БУДЬТЕ НЕЗЛАМНИМ	252
УРОК 23. ДОБИРАЙТЕ ГІДНИХ ПАРТНЕРІВ	263
УРОК 24. ГРАЙТЕ МЕЛОДІЮ, ЩО ВІДПОВІДАЄ ЧАСУ І МІСЦЮ.....	279
УРОК 25. ВИГРАВАЙТЕ.....	289

ЖИТТЯ ЛІДЕРА

Від початку понад усе він хотів бути в центрі подій — навіть потребував цього. Цей факт не є вичерпною характеристикою Вінстона Черчилля, проте Вінстона Черчилля неможливо характеризувати без розуміння цього факту. Народився він 30 листопада 1874 року в палаці Бленгейм, величному родовому маєтку у Вудстоку (графство Оксфордшир). Те, що він прийшов у цей світ за два місяці до належного терміну, стало цілком доречною прелюдією до його життя, протягом якого Вінстон постійно намагався залишати незмивні сліди — один за одним. Коли 1898 року, маючи чин молодшого лейтенанта кавалерії, він домігся, щоби генерал британської армії, лорд Герберт Кітченер узяв його на службу для участі в Нільській експедиції, офіцери подекували, що той хлопець «надто скоростиглий» і «нестерпно самовпевнений». Утім вони його недооцінили. Не вдовольняючись лише військовою кар'єрою, він надсилав у британські газети репортажі з найгарячіших фронтівколоніальних воєн. Так, його «Розповідь про Малакендську оперативно-тактичну групу» (звіт очевидця про експедицію проти повсталих пуштунських племен у Малакенді, нині — частина Пакистану), видана 1898 року, стала справжньою

сенсацією й бестселером. Літературні критики теж називали молодого автора «скоростиглим», але в позитивному сенсі, оскільки побачили в книжці володіння словом і знання історичного матеріалу, гідні зрілого письменника. Здебільшого цей ефект став наслідком того, що Вінстон розповідав про дії командирів на полі бою так, наче він був їхнім керівником, що не додавало симпатії до Черчилля з боку зображених ним офіцерів.

Та навряд чи їхня думка надто його турбувала. Передчасно народжена дитина, Вінстон став дочасно сформованим істориком і таким же генералом. Усе це мало дуже природний вигляд.

Можна припустити, що він від початку мав певні переваги для громадської й політичної діяльності. Його батько, видатний політик лорд Рендольф Черчилль, був нащадком Джона Черчилля, першого герцога Мальборо і героя війни за іспанську спадщину (1701–1714 роки). Герцог командував битвою під Бленгеймом (13 серпня 1704 року), що стала найбільшою перемогою Британії в тій війні. За це парламент подарував йому палац, який на честь битви назвали «палац Бленгейм». Нащадки першого герцога Мальборо — від другого до шостого — різуче відрізнялися від героїчного прародича. Здебільшого їх зображують як розпусників і марнотратців, що до того ж виявляли ознаки психічної неврівноваженості. Сьомий герцог — дідусь Вінстона Черчилля — спромігся врятувати репутацію роду, повернувши собі повагу суспільства, але відновити матеріальне становище сім'ї так і не зміг. Йому коштувало величезних зусиль зберегти Бленгейм, і це вдалося лише тому, що він продав інше майно, зокрема родинні

коштовності Мальборо, а також розкішну бібліотеку Бленгейму (через що згодом дуже журився Вінстон). Дядько Вінстона, восьмий герцог Мальборо, продовжив розпродаж 1886 року, пустивши з молотка колекцію полотен старих майстрів єдиним лотом за 350 000 фунтів (сума, еквівалентна понад п'ятдесят мільйонів нинішніх доларів США). Також він підтримав родинну традицію марнотратства, залишивши дев'ятому герцогу, якого прозвали «Сонячним», доволі мало статків, окрім, власне, самого палацу Бленгейм. Сонячний побрався з дуже заможною американкою (однією з дівчат Вандербільт), але доволі скоро розлучився з нею, а також з її грошима. Він помер, перебуваючи на межі банкрутства.

Лорд Рендольф Черчилль, батько Вінстона, теж одружився з американською спадкоємицею, красунею Дженні Джером, донькою нью-йоркського фінансиста й біржового маклера, що певний час був одним зі співвласників *New York Times*, а також бізнесу з розведення скакунів. Рендольф успадкував дві характерні риси родини Черчилль. Це була харизматична особистість: політик з табору торі, що усе ж таки переймався проблемами робітничого класу, а також блискучий оратор. Він дістав посаду міністра у справах Індії, а згодом — канцлера скарбниці (аналог міністра фінансів США), яка вважалася сходинкою до вищої посади. Лордом Рендольфом керувала невгамовна нетерплячість — як потім і його сином. Рендольфа не приваблював традиційний шлях, тож він спробував вплинути на маркіза Солсбері, щоби той призначив його першим лордом скарбниці, що дало би йому підстави претендувати на посаду прем'єр-міністра в наступному консервативному уряді. Однак маркіз

Солсбері сам став прем'єр-міністром за підсумками виборів 1886 року, після чого Рендольф подав у відставку з посади канцлера скарбниці, маючи марні сподівання, що цього буде достатньо, щоби прибрати Солсбері. Він мав надію, що це станеться внаслідок його величезної популярності в парламенті. Лорд Рендольф дійсно був дуже популярним, але недостатньо для того, щоби спричинити бунт серед торі. Солсбері втримався на посаді, а Рендольф Черчилль, подавши у відставку, зненацька став просто стороннім спостерігачем.

Він сам знищив свою політичну кар'єру. Та найгірше було попереду. Йдеться про так зване родове прокляття Черчиллів, і у випадку Рендольфа воно проявлялося як деменція та інші неврологічні проблеми, що часто сприймають за ознаки третинного сифілісу. У вікторіанську добу розумові розлади охоче пояснювали венеричними захворюваннями, проте деякі сучасні авторитетні медики вважають, що у лорда Рендольфа була пухлина мозку. Проте оточення (зокрема Вінстон) вважало, що в лорда сифіліс, через що швидка втрата здорового глузду сприймалася дуже болісно. Колишній великий оратор то мимрив щось невиразне, то говорив нісенітницю, пускаючи слину, то починав прилюдно плакати — тобто поводився так, наче постійно був напідпитку. Попри те що Дженні не була вірною своєму чоловікові, у той важкий період його деградації залишалася поруч. У 1894 році вона вирушила з ним у морську подорож (британці сприймали мандри за цілком адекватну лікувальну процедуру), але неврологічний розлад Рендольфа тривав, і невдовзі після повернення до Лондона, 24 січня 1895-го, він помер.

«Так настав край усім моїм мріям про товариські взаємини з батьком або про те, щоби разом з ним потрапити до парламенту. Мені залишалося досягати його цілей і шанувати його пам'ять».

– «Мої молоді роки», 1930

За кілька місяців до батькової смерті молодого Вінстона Черчилля зарахували кадетом до Королівського військового коледжу в Сандгерсті. Для Вінстона тато був ідолом, але не ідеалом — і це цілком характерний для нього підхід. Молодий Черчилль мав доволі романтичне сприйняття постаті батька: бачив у ньому не збанкрутілого політика, яким той насправді був, а великого державного діяча, ким він міг стати. У створеному ним образі ми бачимо гру уяви, але й відсутність жодних ознак запаморочення. Вінстон розумів, ким був Рендольф і, прибувши з Сандгерста на похорон, почав вимагати, щоби йому докладно доповіли про перебіг хвороби в останній період. Дізнавшись, що лікарі причиною смерті вважали сифіліс, Вінстон не виявив жодних ознак сорому. Пізніше, згадуючи про похорон батька, він говорив, що має «здійняти пошматований прапор, який знайшов на полі бою». І саме тоді вирішив, що мусить вибороти місце в парламенті, щоби досягти татової мети й «ушанувати його пам'ять».

Вінстон Черчилль обожнював свою красуню-матір і був у захваті від того, яку відданість Рендольфу вона виказала протягом останніх місяців його життя. Якщо він і помічав численні подружні зради, що передували фінальному нападу вірності, то вони жодним чином

не позначилися на цьому обожнюванні. Ще більше вражає, що Вінстон не ображався на матір за те, що вона доволі байдуже ставилася до нього. Вона не виявляла до сина любові, була прохолодною й відстороненою. Тут варто зауважити, що й лорд Рендольф Черчилль теж не докладав зусиль, щоби здобути повагу сина. Він невтомно й безжально критикував молодого чоловіка — можливо, через те, що вбачав у ньому наслідки своїх життєвих помилок.

«Таке ж яскраве враження на мене справляла і мама. Вона сяяла, як вечірня зоря. Я любив її всім серцем, але здаля».

— «Мої молоді роки», 1930

Вінстон Черчилль цілком чітко усвідомлював недоліки своїх батька і матері. Виховувала ж Вінстона няня. Місіс Анна Еверест (він називав її Вум) щедро дарувала хлопчикові тепло й любов, яких не спромоглися дати йому лорд і леді Черчилль. Вінстон був дуже відданий Вум, і коли після дев'ятнадцяти років служби Черчиллі звільнили її, призначивши мізерну пенсію, він відкладав певну суму зі своїх грошей, щоби підтримати няню. Він розумів, що батьки вчинили несправедливо, і хотів це виправити. Коли няня занедужала на перитоніт (за чотири місяці після смерті батька), Вінстон примчав до неї, найняв лікаря й доглядальницю і був поруч в останні години її життя. Він узяв на себе всі витрати на поховання, купив надгробок і заплатив за довічний догляд за могилою. Він вважав, що про це мусила б подбати його мама, але ніколи не дорікав їй. Замість неї саме він робив усе можливе і потрібне, піклуючись про Вум.

«Моя няня [місіс Еверест] була моєю повірницею... моєю найулюбленішою й найближчою подругою».

– «Мої молоді роки», 1930

Щодо суворого ставлення з боку батька, то молодий Вінстон ніколи на те не ображався. У дитинстві він був хворобливим і неслухняним, хай розумним, але до прикрості нездатним до чогось, що хоча б віддалено нагадувало дисциплінованість у навчанні. Півдюжини поколінь родини Черчилль вчилися в легендарних стінах Ітона, але лорд і леді Черчилль усвідомлювали, що їхній син нездатний до цього. Вони замірилися обрати Гарроу як менш престижну, але цілком прийнятну альтернативу, проте, як писав Вінстон у своїй книжці «Мої молоді роки» (1930 рік), вступний іспит став для нього справжнім приниженням: «Угорі на аркуші я написав своє ім'я. Далі написав номер питання: "1". Після нетривалих роздумів узяв ту цифру в дужки: "(1)". Та більше не зміг нічого вигадати, що мало б якийсь стосунок до питання». Зненацька тринадцятирічний Вінстон помітив якісь плями, що взялися «нізвідки» на білому аркуші. «Я дві години поспіль розглядав цю сумну картину, а тоді милосердний учитель забрав від мене той папірець і заніс на стіл директору». Попри те, Вінстона Черчилля прийняли до Гарроу. Він розумів, що навряд чи це сталося завдяки його заслугам...

Існує міф, наче Черчилль у школі був нікчемним учнем. Так, його здобутки з французької, класичних мов і математики були не вельми високими: іноді він отримував гарні оцінки, а часом — погані. З історії ж він мав відмінні оцінки, бо вона завжди його

приваблювала. Утім, учителів непокоїли не так його академічні успіхи, як поведінка — часто свавільна. Загалом до трьох видів навчальної діяльності він демонстрував видатні здібності: фехтування (здобув нагороду на чемпіонаті між громадськими школами); декламації (дістав нагороду, декламуючи кілька сотень рядків «Пісень Стародавнього Риму» Томаса Бабінгтона Маколей^{*}); а також літературної композиції англійською мовою. Та врешті його перевели до, як він сам пізніше сказав, «виправного класу» під керівництвом Роберта Сомервеля. Якщо у звичайних класах хлопці опановували грецьку й латину, то Сомервель більшість часу присвячував вивченню англійської мови з наголосом на літературній композиції. Як писав Вінстон Черчилль, завдяки тим урокам «базова структура звичайнісінького британського речення всоталася просто в кістки».

Уже в підлітковому віці Вінстон розвинув любов до англійської і вправність у володінні нею, особливо «звичайнісіньким британським реченням». Це справді пройняло його до кісток, а разом і принесло відчуття шляхетності його мови — мови британського народу. Панує думка, що націоналізм — відчуття, що власна ідентичність нерозривно пов'язана з нацією, — коріниться саме в мові. Коли васали імперії загарбують чужі землі, завоювання не можна назвати завершеним, доки не буде знищена мова аборигенів. Поневолювачі ухвалюють найжорсткіші закони, що нав'язують підкореним народам свою мову, а місцеву забороняють — принаймні в публічному просторі.

* Томас Бабінгтон Маколей (1800–1859) — британський історик і політик ліберальної приналежності. — *Прим. наук. ред.*

Вінстон Черчилль ще в дитинстві усвідомив, що є британцем, — з кожним словом, яке читав, писав або вимовляв. На рівні, глибшому за інтелектуальне розуміння, глибшому навіть за емоції, він сприймав самоідентифікацію за національним принципом як шляхетну рису. Належність до британського народу він вважав за свою другу природу. Це виділяло його і було джерелом невичерпного задоволення.

«Мої ровесники в Гарроу наполегливо вивчали латину й грецьку та інші чудові предмети такого ж ґатунку. А мене навчали англійської. Нас вважали бовдурами, здатними опанувати лише англійську».

~ «Мої молоді роки», 1930

Проте навряд чи таланту до англійської літературної композиції та любові до своєї країни достатньо для побудови кар'єри. У пізню вікторіанську добу потрапити до уряду можна було одним із трьох шляхів — через дипломатичну, державну або військову службу. Усі три потребували певних академічних досягнень, що підтверджувалися складанням іспитів, і авторитет родини тут не відігравав жодної ролі. І дипломатична, і державна служба вимагали високих оцінок з тих предметів, що були не до серця Черчиллю: класичних та іноземних мов і математики. Тож залишалася армія.

Самому Вінстону на момент випуску з Гарроу армія видавалася цілком прийнятним вибором. У дитинстві він полюбляв гратися солдатиками. Хоча Вінстон був хлопчиком кволим і хворобливим, але йому подобалося їздити верхи і брати участь у рухливих іграх. Коли настав час оволодівати шаблею, ця справа вдавалася